

KÜRESELLEŞME VE MİKRO MİLLİYETÇİLİĞİN MEGRELLER İLE LAZLAR ÜZERİNDEKİ ETKİSİ

THE EFFECT OF GLOBALIZATION AND MICRO NATIONALISM ON MINGRELIANS AND LAZ PEOPLE

ВЛИЯНИЕ ГЛОБАЛИЗАЦИИ И МИКРОНАЦИОНАЛИЗМА НА МEGPEЛЛOB И ЛАЗOB

Yılmaz ESKİBİNA*

ÖZ

Megreller ve Lazlar aynı kökten gelen iki Kafkas kavmidir. Büyük devletlerin güç mücadelesi sonunda sınırlar yeniden çizilmiş, Megreller Ortodoks Hristiyan Sovyet Rusya'nın Lazlar ise Sünni Müslüman Osmanlı Devleti'nin sınırları içinde yaşamaya başlamışlardır. Bu gün Megreller Gürcistan Devleti, Lazlar ise Türkiye Cumhuriyeti vatandaşlarıdır. Lazlar Müslüman Megreller ise Hristiyan'dırlar.

Ülkemizde yakın tarihe kadar tüm Karadenizliler "Laz" olarak isimlendirilmekte idiler. Lazlık onur verici bir durum olarak kabul ediliyordu ki Laz olmayan Karadenizliler bu durumdan rahatsız olmadılar. Araçlarının arkasına "Lazoğlu" yazdılar, sosyal medyada nickname olarak "Laz ...." şeklinde isimler aldılar. Ancak son dönemde iletişimin gelişmesi, bilgiye ulaşmanın kolaylaşması ile Lazların 'Karadenizli' olmaktan öte bir Kafkas kavmi olduğu, farklı bir dile sahip oldukları anlaşıldı. Gürcistan Devleti sınırları içinde Lazların yakın akrabaları olan Megreller yaşamaktadırlar. Lazlar Türkiye Cumhuriyet Devletinde Türklerle bütünleşmişlerdir. Aynı şekilde Megreller'in de Gürcistan Devleti'nde Gürcülerle benzer bütünleşmeyi yaşadıkları anlaşılmaktadır.

Günümüzde hızlanarak artan bir küreselleşme olgusunu yaşamaktayız. Küreselleşmenin etkilerinden biri de mikro milliyetçilikleri gün yüzüne çıkartma gayretidir. Çalışmamızın amacı; mikro milliyetçiliğin Megreller ve Lazlar üzerindeki etkisini tespit etmektir. Bunun için nitel araştırma deseni kullanılmış, literatür taramasının ardından Laz aydınlarından İsmail Avcı Bucaklışı ile bir görüşme yapılmıştır.

Yapılan araştırmanın sonucunda, küreselleşmenin etkilerinden biri olan mikro milliyetçiliğin Megreller ve yakın akrabaları olan Lazlar üzerinde görülür bir etkisinin olmadığı anlaşılmıştır. İki taraf aydınlarının "dilin ve kültürün kaybolmaması" hassasiyetinden yola çıkarak etkinlikler yapma gayreti içerisinde oldukları görülmektedir. Ancak bu çabanın tabanda karşılık bulmadığını söylemek de yanlış olmayacaktır.

Anahtar Kelimeler: Küreselleşme, Mikro Milliyetçilik, Etnisite, Megreller, Lazlar.

* ORCID: [0000-0002-3386-3203](https://orcid.org/0000-0002-3386-3203), Adalet Bakanlığı, yilmazeskibina@gmail.com

Кüreselleşme ve Mikro Milliyetçiliğın Megreller ile Lazlar Üzerindeki Etkisi

ABSTRACT

Megrelians and Laz people are two Caucasian tribes from the same root. At the end of the power struggle of the great powers, the borders were redrawn, the Megrelians began to live within the borders of the Orthodox Christian Soviet Russia and the Laz people began to live within the borders of the Sunni Muslim Ottoman State. Today, Megrelians are citizens of the Georgian State and Laz people are citizens of the Republic of Turkey. Laz people are Muslims and Megrelians are Christians.

Until recently, all Black Sea people in our country were called "Laz". Being a Laz was considered as honorable position, and non-Laz Black Sea people were not bothered by this situation. They wrote "Lazoğlu" on the back of their cars and took "Laz ....." as nicknames on social media. However, with the development of communication and ease of access to information in the recent period, it became clear that the Laz people are not only "Black Sea residents", but they are Caucasian tribe and they have their own language. The Megrelians, who are close relatives of the Laz people, live within the borders of the State of Georgia. The Laz people have integrated with the Turks in the Republic of Turkey. Likewise, it is understood that Megrelians also experienced similar integration with Georgians in the State of Georgia.

Nowadays, we are experiencing an accelerating globalization phenomenon. One of the effects of globalization is the effort to bring micro-nationalisms to light. The aim of our study is to determine the effect of micro nationalism on Megrelians and Laz people. For this, a qualitative research method was used, and after the literature review, an interview was held with İsmail Avcı Bucaklışı, one of the Laz intellectuals.

As a result of the research, it was understood that micro-nationalism, one of the effects of globalization, did not have a visible effect on the Megrelians and their close relatives, the Laz people. It is seen that the intellectuals of both sides are in an effort to organize activities based on the sensitivity of "not to lose language and culture". However, it would not be wrong to say that this effort did not find a response at the grassroots.

Keywords: Globalization, Micro-nationalism, Ethnicity, Megrelians, Laz people.

АННОТАЦИЯ

Мегрелы и лазы - два кавказских племени одного корня. В итоге противостояние больших государств границы были заново определены, после чего мегрелы стали жить в границах православной советской России, а лазы стали жить в границах Османского государства мусульман-суннитов. Сегодня мегрелы являются гражданами Грузинского государства, а лазы - гражданами Турецкой Республики. Лазы исповедуют ислам, а мегрелы - христианство.

До недавнего времени, всех жителей Причерноморья нашей страны называли лазами. Называться лазом считалось почётом и нелазов этого края такая ситуация не беспокоила. Они писали "лазоглу" на задней части своих автомобилей и брали слово "лаз... .." в качестве псевдонимов в социальных сетях. Однако, с развитием коммуникации и легкости доступа к информации в последний период стало понятно, что лазы - это больше, чем "жители Причерноморья", что они являются кавказским племенем и что у них есть свой язык. Мегрелы, близкие родственники лазов, живут на территории Грузии. Лазы объединились с турками в границах Турецкой Республики. Точно так же Мегрелы пережили аналогичную интеграцию с грузинами в Грузии.

Сегодня мы переживаем ускоренный процесс глобализации. Одним из следствий глобализации является микронационализм. Цель нашего исследования, определить влияние микронационализма на мегрелов и лазов. Для этого был использован план

качественного исследования, а после обзора соответствующей литературы было проведено интервью с Исмаилом Авджи Бучаклиши, одним из лазских интеллектуалов.

В результате исследования стало понятно, что микронационализм, один из эффектов глобализации, не оказал заметного воздействия на мегрелов и их близких родственников лазов. Видно, что интеллектуалы обеих сторон стараются организовать свою деятельность, с целью того, что бы “сохранить свой язык и культуру”.

Ключевые слова: глобализация, микронационализм, этническая принадлежность, мегрелы, лазы.

Giriş

“Klasik anlamda ulus-devleti ve egemenliğini tehdit eden üç temel aktörden bahsedilebilmektedir. Bu aktörler; çokuluslu şirketler, ulus üstü kuruluşlar ve küresel sivil toplum kuruluşlarıdır. Bunlar, bir taraftan küreselleşmenin sonuçları olarak ortaya çıkarken, diğer yandan küresel dünya düzeninin şekillenmesinde rol oynayan aktörler olarak dikkat çekmektedirler” (Cebeci, 2008: 23).

Stuart Hall’a göre; “ulus-devlet zayıf duruma düştüğünde daha az inandırıcı ve daha güçsüz bir konuma geldiğinde buna karşılık iki tür tavır ortaya koyar, bir taraftan ulus-devlet üstü bir yapılanmaya doğru giderken diğer taraftan ulus-devlet altı (yerel) yönelimleri de devreye sokar”. Yani aynı anda hem küresel hem de yerel olunmaktadır (Korkusuz, 2012: 464). Günümüz dünyasında bir yandan küreselleşme söylemleri artarken diğer yandan da “mikro milliyetçilik” akımlarının yükselişi gözlenmektedir.

1. Milliyetçilik

Baskın Oran milliyetçiliği; “insanların kendi benzerleriyle bir araya gelmek suretiyle kendilerini daha güvende ve güçlü hissetmeleri için tarih boyunca başvura geldikleri yöntemlerden biri” olarak tanımlamaktadır. Erol Güngör milliyetçiliğin amacının; “bir ülkedeki insanlar arasında ortak milliyet esasına dayanan bir birlik ve dayanışma bilinci geliştirmek” olduğunu belirtmektedir (Korkusuz, 2012: 331).

Modern sosyolojinin habercisi (Atasoy, 2008: 62) kabul edilen İbn – i Haldun “asabiye” olarak isimlendirdiği milliyetçiliği; Nesep Asabiyesi (soy bağı ve kan bağına dayanan) ve Sebep Asabiyesi (fikir, inanç, duygu ve hedef birliğine dayanan) olarak ikiye ayırmıştır (Uludağ, 2017: 98-99). Adolf Hitler ve Benito Mussolini’nin milliyetçilik anlayışları daha çok ırkçılık olarak da nitelendirilen “nesep asabiyesi” kavramı içinde yer alırken; Mustafa Kemal’in milliyetçilik anlayışı; dil, din, ırk ayrımı yapmadan ortak tarihe ve kültüre sahip olmayı ön planda tuttuğu için “sebep asabiyesi” olarak kabul edilebilir.

Milliyetçilik Fransız Devrimi’nin ardından öncelikle Avrupa ve 19. Yüzyıl boyunca da tüm dünya siyasetini etkileyen bir kavram olmuştur. Aslında milliyetçilik kavramı Fransa’da devrimle birlikte değil, devrimin ardından bazı Avrupalı devletlerin Fransa’ya savaş ilan etmeleri ile 1792 – 1802 yılları arasında süren ihtilal savaşları sırasında doğmuştur. Fransız halkının zengin-fakir, köylü-şehirli ayrımı yapmadan bir araya gelerek orduya katılmaları, Fransa’nın zaferiyle sonuçlanan savaş yıllarındaki birlik ve beraberlik ruhunun sonucu olarak “Fransız

Küreselleşme ve Mikro Milliyetçiliğin Megreller ile Lazlar Üzerindeki Etkisi

Milliyetçiliği” kavramı ön plana çıkmış ve kısa sürede tüm Avrupa milletlerine örnek olmuştur. Napolyon Bonapart’ın liderliğindeki Fransız ordularının Rusya steplerinde bozguna uğrayarak Paris’e çekilmeleri sonucunda işgalden kurtulan Avrupa ülkelerindeki aydınlar ve devlet adamları bir an önce siyasi birliklerini kurarak “milliyetçilik” kavramının desteğiyle güçlü birer ulus-devlet inşasına girişmişlerdir. Özellikle Almanya ve İtalya’da milliyetçilik fikri hızla yayılmış, aklı ve bilimi ikinci planda bırakan romantik milliyetçilik akımlarının kuramcıları ve uygulayıcıları ülkelerini 2. Dünya Savaşı felaketine sürükleyerek kendilerine ve insanlığa büyük acılar yaşatana kadar devam etmiştir. 19. Yüzyıl aynı zamanda milli devletlerin de bağımsızlıklarını kazanmaya başladığı bir “milliyetçilik” yüzyılıdır. Küreselleşmeyle birlikte milliyetçik 20. Yüzyılda önemini kaybetmeye başlamış, son olarak Sovyet Sosyalist Cumhuriyetler Birliği’nin yıkılışında ve Yugoslavya Federal Cumhuriyeti’nin parçalanmasında etkisini göstererek dünya siyasi sahnesindeki önemini ve etkisini kaybetmeye başlamıştır.

“Osmanlı kimliğinde dört ana milliyet; İslam, Ortodoks, Ermeni ve Musevi milliyetidir. Bunlar beraberce Osmanlı kimliğini oluşturur. Osmanlı’da etnik anlamda millet yoktur. Bulgar, Romen, Sırp ve Yunan, etnik farklılıklarına rağmen beraberce Ortodoks milletini oluştururlar çünkü aynı dini inanca sahiptirler. Arap, Arnavut, Boşnak, Türkmen ve Kürt etnik farklılıklarına rağmen beraberce İslam milletini oluştururlar; ayrıca Arnavut, Kürt veya Türkmen milleti yoktur. Türk milleti kimliği pek çok göçmen ve yerli etnik unsuru (Boşnak, Çerkez, Türkmen, Laz, Gürcü) kapsayan bir toplumsal kimlik halini almıştır” (Aktürk, 2013: 13-14).

“Osmanlı İmparatorluğu’nun yükselme döneminde Anadolu’da bir Türk milli devleti kurmak ne kadar anlamsızsa, devletin yıkılış safhasında ve milli mücadele sonrasında Türk Milliyetçiliğinin ön plana çıkması o kadar anlamlıdır” (Atasoy, 2010:1). Milliyetçilik II. Meşrutiyet’ten sonra (1908) başlamış, imparatorluğun parçalanma yıllarında I. Balkan Savaşı (1912-1913), I. Dünya Savaşı (1914-1918) ve İstiklal Savaşı (1919-1922) yıllarında bir alev gibi tüm memleketi sarmıştır (Karakuzu, 2013: 66).

İmparatorluk anlayışından ulus-devlete geçiş süreci içerisinde Türk aydınları Osmanlılık fikrinden tamamen vazgeçmiş ve devletin dağılmasına karşı bir tepki olarak milliyetçilik fikri öne çıkmıştır. Böylece genç Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucu ideolojisini milletçilik oluşturmuştur. Mustafa Kemal’in “Milliyetçilik” anlayışı “Turancılık” ideolojisinden farklıdır. Mustafa Kemal Atatürk’e göre; millet olmak ortak tarih ve kültüre sahip olmayı ifade eder. 1923 yılında Lozan Barış Antlaşması ile Türkiye’de yaşayan herkes eşit haklara sahip Türk Vatandaşı kabul edilmiştir. Böylece Cumhuriyet’in ilanından sonra Fransız Laik Milliyetçilik esasları ülkemizin Atatürk İlkelerinin altı okundan biri olan “milliyetçilik” ilkesi olarak kabul görerek uygulanmıştır.

2. Ulus - Devlet ve Etnisite

“Ulus-Devleti; *‘sınırları belirlenmiş bir toprak parçası üzerinde güç kullanma tekelini elinde bulunduran, yönetimi altındaki halkı ortak dil, kültür, mitler ve değerler yaratarak birleştirmeyi amaçlayan, siyasal ve toplumsal manada ulus*

üzerine tesis edilmiş bir devlet biçimi’ olarak tanımlamak mümkündür” (Şener, 2014: 59). “Ulus ve uluslaşmada tebaadan yurttaşla dönüşmüş ya da erişmiş bireyler söz konusudur” (Sağ ve Aslan, 2001: 179).

“Modern toplumlar demokrasi, yurttaşlık ve geniş kitleleri içeren halk egemenliği ilkesiyle ulus – devletlere dönüşmüşlerdir. Modern, ulus-devlet ilkesi, geçmişin tebaalarına kanun önünde eşitliği, siyasi katılımı, keyfi muameleye karşı güvenceyi, zayıflara ve yoksullara korunmayı, toplumsal adaleti ve güveni vaat ediyordu” (Serdar, 2015: 99).

Craig Calhoun etnisiteyi; *“milliyetçilik ile akrabalık arasında bir yer”* olarak tanımlayarak etnisitenin ulus-devlet içinde farklı bir dil bilen ancak tek bir aşiretten/klandan/kabileden oluşmayan birkaç aşiretten/klandan/kabileden oluşan halkları kastettiği anlaşılmaktadır. Etnisite tabiri milletten küçük aşiret/klan/kabile gibi geniş akrabalık algısına dayanan gruplardan daha büyük toplulukları ifade etmektedir. Jeremy Eades etnik kimliğin (ethnicity), *“kişinin ait olduğunu düşündüğü etnik grubuna, kültürüne ya da kökenine bağlı olduğu yere karşı hissettiği bağlılık, sadakat ve benzeri duygulardan oluştuğunu”* belirtmektedir (Korkusuz, 2012: 464).

“Etnisite, özel bir kan-soy-akrabalık algısı temelinde tanımlanan toplumsal bir kategoridir. Bir devletin, toplumda etnik kategorilerin ifade edilmesi, kullanılması ve düzenlenmesine ilişkin koyduğu kurallar bütününe ‘etnisite rejimi’ denir. Herhangi bir etnik kategorinin ‘millet’ ile özdeş sayıldığı ‘tek etnili’ devletler olduğu gibi, birkaç etnik kategorinin milleti oluşturduğu varsayılan ‘çok etnili’ devletler ve milletlerin etnisite dışında bir eksenle tanımlandığı “gayri etnik” devletler de mevcuttur” (Aktürk, 2013: 137-178).

Tek etnili rejime günümüzde Japonya ve İsrail örnek verilebilir. Çok etnili rejimlerde ise devleti oluşturan etnik unsurlar hemen hemen eşit haklara sahip olarak varlıklarını sürdürmektedir. Devlet çıkardığı kanunlarla vatandaş olan bütün kimliklere sahip çıkar. Kanada’da resmi olarak iki dilin (Fransızca ve İngilizce) kullanılıyor olması ve İsviçre’de 3 dilin (Fransızca, Almanca, İtalyanca) toplum ve devlet yaşamında kullanılması, bu ülkeleri çok etnili bir yapıda olduğunu göstermektedir. Son olarak da gayri etnili devletler de Türkiye ve Fransa gibi Laik Cumhuriyet rejimini benimsemiş ülkelerdir. Bu ülkelerde resmi dil tektir ve bu resmi dili bilen ve kullanan ve hangi etnik kökenden gelirse gelsin, devletine vatandaşlık bağı ile bağlı olan tüm yurttaşlar tek bir milleti oluşturur.

11. Yüzyılda Oğuzların Müslüman olanları Türkmen adıyla anılmaya başlanmıştır. 13. Yüzyıldan itibaren Oğuz adı terk edilerek unutulmuş ve Türkmen adı yaygınlaşmıştır (Türkeş, 2010: 201). Türkiye’de hiç kimseye etnik kökeninden dolayı ayrıcalık tanınmadığından Türkmenler pozitif bir ayrıcalığa sahip değildirler. Bu durum Türkiye’nin gayri etnik yapıya sahip bir etnisite rejimi olduğunun delilidir.

3. Küreselleşme

Küreselleşme; çok uluslu şirketlerin kullandığı bir propaganda sloganı ve “ulusal sınırları ortadan kaldıran bir süreç” olarak son yıllarda dünyada yaşanan

Küreselleşme ve Mikro Milliyetçiliğin Megreller ile Lazlar Üzerindeki Etkisi

gelişmeleri tanımlamak için kullanılmaktadır. “İlk olarak 1960’larda ortaya çıkan küreselleşme kavramı, 1980’lerde sıkça kullanılmaya başlanmış ve 1990’lara gelindiğinde, bilim insanlarının önemini kabul ettiği, hakkında yoğun çalışmalar yapılan, yaşadığımız çağı ve dünyayı anlamakta kullanılan anahtar bir kavram haline gelmiştir” (Atasoy, 2008: 104).

Bauman; “küreselleşmenin hem geri dönüşü olmayan hem de hepimizi aynı ölçüde ve aynı şekilde etkileyen bir süreç, ‘dünyanın kaçamayacağı kaderi’ olduğunu ileri sürmüştür” (Bauman, 2020: 7).

“Türkiye’nin gündemine 24 Ocak 1980 kararlarıyla birlikte giren ‘küreselleşme olgusu’ özelleştirme, devletin ekonomik alandaki etkisini azaltma, devleti küçültme çabalarıyla birlikte ortaya çıkmıştır. Küreselleşme kapitalizmden ayrı düşünülemez” (Esgin, 2001: 2). “Kapitalist ülkeler rekabet gücünü ve üstünlüğünü kendi tekellerinde tuttuklarından sınırların kaldırılmasını ve serbest piyasa ekonomisinin şartlarının tüm dünyada oluşmasını isterler” (Gözen, 2004: 89).

4. Ulus – Devletler ve Mikro Milliyetçilik

“Fransız Devriminden günümüze temel siyasi aktör olan ulus-devlet, halen mevcudiyetini koruyor olsa da, temelini oluşturan pek çok dayanağı kaybetmiş, klasik anlamdaki egemenlik yetkisini büyük ölçüde yitirmiş ve küreselleşmenin devleti olma yönünde önemli bir dönüşüme uğramıştır” (Cebeci, 2008: 36). “Küreselleşmeyle birlikte ulus – devletler; ulaşım, iletişim, bilgiye erişim, bilinçlenme, iç ve dış göçler, turizm ve diğer sebeplerle toplumlar üzerindeki hâkimiyet ve kontrol kapasitelerini sürdürmemektedir” (Gözen, 2004: 25).

“Sınırların öneminin azaldığı, her alanda çok hızlı değişim ve dönüşümün yaşandığı küreselleşme çağında bireyler her zamankinden daha fazla güvende olma ve dayanışma ihtiyacı hissetmektedirler. Vatandaşlık kimliğinin bunu sağlayamamaya başlaması yüzünden ise bu boşluk yükselen ve çoğu kez kimlik temelli bazı taleplerde bulunan etnik, dini ve kültürel kimlikler tarafından doldurulmaktadır. Etnik, dini ve kültürel kimliklere ilişkin bu talepler ise alt-kimlik temelli cemaatleşmeyi ve yerelleşmeyi teşvik etmektedir” (Tok, 2008: 29).

Ülken 1967 yılında bu gerçeği görerek; “günümüzde bir yandan teknoloji, iletişim, ulaşım ve sermaye hareketlerinde artan bir küreselleşme yaşanırken; öte yandan bölgesel etnik-yerel kimliğe sahip çıkma biçiminde küreselleşmeye bir tepki olarak ‘yerelleşme’ süreci yaşanıyor” şeklinde bir tespitte bulunmuştur (Ülken, 1967’den akt; Türer, 2016: 48 – 49).

Globalleşme ile birlikte yerelleşme de tüm dünyada, farklı nedenler ve gerekçelerle de olsa yayılmaya başlamıştır. Eski Fransız devlet başkanı F. Mitterand’ın başyardımcısı J. Attoli bu süreci, “ulus-devletten sonra ortaya çıkan ve yeniden alevlenen kabilecilik” olarak yorumlamaktadır (Korkusuz, 2012: 554).

5. Megrellerin Siyasi Durumları

Megrellerin siyasi durumlarını anlamak için genelde Kafkasya ve özelde ise Gürcistan hakkında kısa bilgi vermek gerekmektedir. Kafkaslar Avrasya’da,

Gürcistan ise Kafkaslarda özel bir jeopolitik öneme sahiptir. İki yanı deniz olan bir “kara boğazı” özelliğindeki Kafkasya, Orta Asya ve Ortadoğu’nun kesişim noktasında olması nedeniyle bu bölgelerden etki alır ve bu bölgeleri etkiler (Sarıkaya, 2015: 185). Kafkasya; “Kuzey” ve “Güney” olarak iki coğrafi bölgeye ayrılmaktadır. Kuzey Kafkasya ülkelerinin sayısı çoktur ve konumuz dışında olduğu için burada sayılmayacaktır. Güney Kafkasya Ülkeleri; Gürcistan, Ermenistan ve Azerbeycan Cumhuriyetleridir.

“Gürcistan 1991 yılında S.S.C.B’den ayrılarak bağımsızlığını ilan etmiştir. Gürcistan’ın bağımsızlığını tanıyan ilk ülkelerden biri de Türkiye Cumhuriyeti olmuştur. Kuzey Kafkasya Bölgesini uzun süre hâkimiyetine alan ve Türk asıllı oldukları kesin olan Hazarlardır. 620 yılında devletlerini kuran ve bölgeyi denetimlerine alan Hazarlar 1055 yılına kadar bölgenin mutlak hâkimi olmuşlardır. Kıpçaklar (Kumanlar) 11. Yüzyıl ortalarında bölgede gözükmeye başlamışlar ve Hazar Kağanlığını yıkarak bölgenin yeni dominant gücü olmuşlardır. Bu dönem aynı zamanda Oğuz Türklerinin de bölgeye yoğun olarak yerleştiği bir devir olmuştur ki bu durum Azerbaycan Türklerini de bölgenin halkları arasına katarak günümüze kadar devam eden süreci başlatmıştır. Bölgenin son işgalcisi olan Rus Çarlığı bölgenin otantik halklarını denetim altına alma adına katliamlarla yetinmemiş toplu tehcirlerle de başvurmuşlardır” (Yılmaz ve Kılıçoğlu, 2015: 174-203).

Gürcistan 3 Özerk Bölgeye Sahiptir;

- a) Acara Özerk Cumhuriyeti
- b) Abhazya Özerk Cumhuriyeti
- c) Güney Osetya Özerk Cumhuriyeti

Güney Osetya ve Abhazya Özerk Cumhuriyetleri 2008 yılında tek taraflı olarak bağımsızlıklarını ilan etmişlerdir. Rusya Federasyonu 26 Ağustos 2008 tarihinde bu iki özerk cumhuriyetin bağımsızlığı tanımıştır. Bağımsızlık talepleri Gürcistan tarafından kabul edilmemektedir. Türkiye Cumhuriyeti de henüz bu devletleri tanımamaktadır. İki özerk bölgenin aksine Acara Özerk Cumhuriyeti’nin neden bağımsızlık arayışına girmediği sorusunun cevabı ayrı bir araştırma konusudur. Ancak Gürcistan’ı bağımsızlığa kavuşturan siyaset adamı Gamsahurdiya’nın Megrel asıllı olmasının bir etkisinin olduğu düşünülebilir.

“Gürcistan, Megrel asıllı Gürcü siyaset adamı Zviad Gamsahurdiya liderliğinde bağımsızlığına kavuşmuştur. Rusya Federasyonu Devlet Başkanı Boris Yeltsin tarafından oluşturulan Bağımsız Devletler Topluluğu üyeliğine karşı çıkan Gamsahurdiya, Rusya Federasyonunun desteğini alan Eduard Şevardnadze tarafından darbe ile görevinden uzaklaşmak zorunda kalmıştır. Gürcistan’da seçimle işbaşına gelen ilk liderin bir yıllık görevinin ardından darbeyle uzaklaştırılmasından sonra S.S.C.B’de Dışişleri Bakanlığı yapmış olan Eduard Şevardnadze ilk iş olarak Birleşik Devletler Topluluğu’na üye olarak Rusya Federasyonu ile iyi ilişkiler kurmaya gayret göstermiştir. 1992 – 2004 yılları arasında yaklaşık on iki yıl ülkeyi idare eden Şevardnadze döneminde ülkedeki özerk cumhuriyetlerle hemen hemen hiçbir sorun yaşanmamıştır. Batı (ABD-AB)’nin desteklediği Gürcistan’ın eski Adalet Bakanı Mihail Saakaşvili’nin 2004 yılında seçimle iktidara gelmesiyle Rusya Federasyonu ile Gürcistan arasında siyasi gerginlikler yeniden başlamıştır.

Küreselleşme ve Mikro Milliyetçiliğin Megreller ile Lazlar Üzerindeki Etkisi

Gürcistan'daki Rus askeri üstlerini kapatan Saakaşvili hükümetinin, Rusya Federasyonunun desteğiyle bağımsızlığını ilan eden Güney Osetya ve Abhazya Cumhuriyeti'ne karşı silah kullanmaya kalkması Rusya Federasyonu ile Gürcistan arasında 2008 yılının 7-8 Ağustos'unda bir savaşı başlatmış ve savaşın kaybedeni de Gürcistan olmuştur. Savaşın ardından Osetya ve Abhazya Rusya Federasyonu tarafından resmen tanınmış iki bağımsız devlet olarak Birleşik Devletler Topluluğu'na katılmışlardır” (Kantaracı, 2014: 245-246).

Harita:1 Günümüz Kafkasya Siyasi Haritası

Kaynak: <http://www.timeturk.com/tr/2008/08/28/rusya-tarafından-taniniyor-olmak-ya-da.html>

“Gürcistan’ın 1995 tarihli anayasasında önceki anayasalarından farklı olarak Acara Özerk Cumhuriyeti’nden bahsetmemesi gelecekte özerkliğin tehlike altında olduğunu göstermektedir. Hatta 1997 yılından itibaren bazı Gürcü bilim adamları Acara Özerk Cumhuriyeti’nde yaşayan insanların Gürcistan ile kültürel olarak bütünleştiğini, bu Özerk Cumhuriyetin artık ortadan kaldırılması gerektiğini dile getirmektedirler. Ancak bu talep Moskova ve Kars Antlaşmalarına aykırıdır” (Murtazaoglu, 2004: 67).

“Samegrelo Acara Özerk Cumhuriyeti’nin kuzeyinde yer alan Megrellerin çoğunlukta yaşadığı özel bir gölgedir. Bizim “Gürcistan’da yaşayan Megreller” tanımımız aslında bu bölge insanını ifade etmektedir. Eski çağlarda Samegrelo (Megrelya) Lazika Krallığının bir parçasıydı. Megrelya 11. Yüzyılda Gürcistan Krallığı içinde yer aldı. 16. Yüzyılda bölge Osmanlı hâkimiyetine girdi ve Samegrelo

Prensliği olarak 1803 yılına kadar Türklere bağlı olarak yaşadı. 1803 yılında, prenslik Çarlık Rusya tarafından işgal edildi ve Ruslar 1857 yılında prensliğe son verdiler” (<http://www.lazca.org/lazlar-tarihi/116-bir-kayip-millet-megreller.html>).

“Megereller, Batum’un 2 saat ilerisinde Samegrelo ya da Megrelya denen yerde yaşarlar. Batum’da yaşayan Megreller, 1992 Abhaz-Gürcü savaşında, “Gürcü” oldukları gerekçesi ile Abazya’dan sürgün edilenlerdir. Abhazya bu hamle ile etnik temizlik uygulamış ve Abazya’yı Megreller’den büyük oranda arındırmıştır. Halen Abhazya hâkimiyetinde bulunan “Gali Bölgesi” Megrellerle meskündür. Burada zaman zaman Megrellerin baskıya uğradığı haberleri çıkıyor. “Abhazya Devleti” -Türkiye tarafından tanınmıyor- Megrellere pasaport vermeyerek siyasal katulımlarını kısıtlıyor, öte yandan ülke dışına çıkışlarını engelleyerek tam bir tecrit uyguluyor. 1992 Abhaz-Gürcü Savaşı mağduru yaklaşık 250 bin Megrel, Gürcistan’ın Tiflis ve Batum başta olmak üzere önemli şehirlerinde mülteci durumda, zor koşullarda yaşam mücadelesi vermektedir” (İsmail Avcı Bucaklışı ile görüşme, 23.05.2020, Kavacık, Beykoz/İSTANBUL).

Harita 2: Gürcistan Cumhuriyeti’nin Özerk Bölgeleri

Kaynak: <http://www.kolkhoba.org/makaletrk5.htm>

Küreselleşme ve Mikro Milliyetçiliğin Megreller ile Lazlar Üzerindeki Etkisi

“Megrellerin yaşadığı toprakların belirgin bir sınırı yoktur. Megreller kendi bölgelerine Samegrelo diyorlar. Kuzeyde İnguri Nehri ile Güneyde Rioni Nehri arasında yer alan bu topraklar günümüzde Gürcistan – Abhazya sınırının her iki yanında kalıyor. Gürcistan tarafından Poti ve Zuğdidi şehirleri ile Abhazya sınırı içinde yer alan Oçamçira ve Gudauta şehirlerinde yoğun Megrel nüfusu yaşamaktadır” (Unutmaz, 1994: 39).

Shumi Akademisi’nden Kafkasya tarihi profesörü Bicgur Sağaria kısaca şöyle anlatıyor: “*Gürcüler, Stalin’den beri Mingrelleri kendilerinden saymaya eğilimli olduklarından etnik hiçbir hak vermediler. Öyle ki çeşitli yüksekokullar olsun, meslek okulları olsun Mingrelya’da açmaya yanaşmadılar. Fakat Suhumi ve ötesinde açtılar. Amaç belliydi, Mingrelleri Abhazya’ya kaydırıp Mingrellerin yüksek oranını kırmak hem de onları olabildiğince cahil bırakmak. 1930’larda Izak Jivania gibi aydınlar baskılara karşı Mingrelce bir gazete yayınlamak istediler. Bu ancak 1935’te gerçekleşti. “Gazahğkişi” adındaki bu yayın organı birkaç sayı çıktı, hemen kapattılar. Kısa bir süre sonra bir bahaneyle Jivania’yı öldürttüler*” (Unutmaz, 1994: 46).

“1992 yılında Gürcistan ile Abhazya arasında çıkan savaşta, Abhazya’da yaşayan Megreller Abhazlarla ortak hareket ederek Gürcülerle savaşmışlardır” (Başkan, 2011: 37). Megrellerin birlikte yaşadıkları topluma ve vatandaşı oldukları devlete olan bağlılıklarına bu savaş örnek gösterilebilir. Megreller, dil ve kültür olarak daha yakın oldukları Gürcüler ile aynı devletin vatandaşı oldukları Abhazlar arasında çıkan savaşta Abhazların yanında yer almışlardır. Savaşı Gürcüler kazanmış, Abhazya topraklarını işgal etmişlerdir.

6. Lazların Siyasi Durumları

“Lazlar yerlisi oldukları Osmanlı dönemindeki adlandırılmayla ‘Lazistan Sancağı’nda’, bugünkü isimlendirilmesi ile Rize ve Artvin sınırları içinde kalan tarihsel bölgede toplu olarak yaşarlar” (Aksamaz, 2014: 11). “Türkiye’nin Doğu Karadeniz Bölgesi’nde, Pazar ilçesinin doğusundan Gürcistan hududuna kadar olan -Sarp Köyü dâhil- bölgede yaşayan halk Lazca konuşur ve bunlara Laz denir. Başka bölgelerde yaşayan Lazlar da vardır” (Alkumru, 2011: 14).

Doğu Karadeniz’den göç eden Lazlar, Düzce merkez ve Akçakoca ilçesi, Sakarya’nın Akyazı, Hendek ve Sapanca ilçeleri, Bursa’nın Gemlik ilçesi, Yalova, Kocaeli, Bartın, Amasra ve Zonguldak merkezinde, özellikle başta İstanbul olmak üzere büyük şehirlerde yaşamaktadırlar.

“*Acara’nın (Lazcada Aç’ara) yerlileri Acaralı Gürcüler ve Lazlardır, ancak buradaki Laz nüfus 1877-78 Osmanlı-Rus Savaşı’ndan kaçarak muhacir olarak Marmara bölgesine yerleşmiştir. Böylece, antik dönemden beri Lazlarla meskûn olan Batum Bölgesi’nde ancak binlerle ifade edilebilecek sayıda Laz kalmıştır. Acara bölgesinde 93 Harbi’nde boşalmış ve sonrasında Gürcülerin yerleştirildiği çok sayıda köy vardır*” (İsmail Avcı Bucaklışi ile görüşme, 23.05.2020, Kavacık, Beykoz/İSTANBUL).

“Türkiye’deki Müslüman çoğunluğun içinde Abhaz, Çerkez, Gürcü, Laz ve diğer birçok etnik kategoriye mensup kişi ve gruplar etnik, kültürel ve dilsel

farklılıklarını büyük ölçüde kaybederek ulusal bir kültüre entegre olmuşlardır” (Aktürk, 2013: 13-16). Ernest Gelher’e göre; “kişi kendi kültürüyle merkezi devlet bürokrasisinin kültürü arasında özdeşlik kurabilirse kendini rahat ve ‘evinde’ hissedebilir. Eğer bu özdeşlik yoksa huzursuzluk ortaya çıkar.” (Korkusuz, 2012: 77).

“Son yıllarda Laz anne babalar “Türkçesi bozulmasın, okul yaşamlarında, iş hayatlarında sıkıntı çekmesin” düşüncesiyle, çocuklarına anadillerini (Lazca’yı) öğretmiyorlar. Bu duruma Lazlar arasında sistemli ve yaygın bir tutum, asimilasyonun içselleştirilmesi de denebilir” (Ayşe Arman; İsmail Avcı Bucaklışı ile söyleşi, “Şu Lazca isimlerin güzelliğine bakar mısınız: Şana, Tanura, Loya, İrden, Tenda, Tutaste, Gubaz, Evro, Teona” Hürriyet, 30 Temmuz 2007). Benim de çocukluğumda Laz şivesi (ağzı) ile konuştuğu için öğretmeninden tepki gören arkadaşlarım oldu. Babam ise abim ve bana “Laz şivesine diliniz alışmasın, Türkçeyi en güzel şekilde konuşun” şeklinde tavsiyelerde bulunurdu.

“Türkiye’de yaşayan Lazların, yüksek kültürün dışına itilmemek ve sınıf atlama imkânlarından mahrum kalmamak için gönüllü bir asimilasyon süreci yaşadığı söylenebilir. Demografik olarak küçük ve toplumsal örgütlenme olarak zayıf olan Laz ve Megrellerin Türkiye ve Gürcistan’da apayrı siyasi ve ekonomik sistemler içinde ulusal olana asimile olma eğilimlerini ve iki ayrı ulus insanın iki ayrı etnik kimliği inşa ettiklerini bize göstermektedir. Türkiye Lazları arasında da sıklıkla söylenen “hem Laz hem Türk hem de Müslüman” olma hali aynı tavırla Gürcistan’da yaşan Megreller arasında “hem Megrel hem Gürcü hem de Hristiyan” olarak ifade edilmektedir” (Serdar, 2015: 99-112).

“Lazlar arasında yaygın eğilim, ulusal alandaki hiyerarşik ilişkiyi müzakere etmek ve tümenden tersine çevirmek değil, Lazlığı mevcut hiyerarşilerle uyumlu kılarak, etnik kategorisini depolizite (siyasetten uzak tutmak) ederek ulusal olana eklemektir. Lazca haberler, Lazca belgeseller, Lazca tartışma programları, Lazca filmler, Lazca çizgi filmler, Lazca tiyatro eserleri bir TV kanalında sergilenmelidir. Halk Eğitim Merkezlerinde Lazca öğretilmeli, “Lazca” okullarda “seçmeli ders” olarak okutulmalıdır” (Serdar, 2015: 116).

Laz aydınlarının siyasi ve ayrılıkçı olmayan ancak kültürel kimliği korumaya ve geliştirmeye yönelik bu tür taleplerin (<http://www.m.pazar53.com/laz-televizyonu-da-kurulsun-istegi-10161h.htm>) haberin altındaki yorumlardan anlaşıldığı kadarıyla Laz halkı tarafından beklenen karşılığı bulmadığı anlaşılmaktadır.

“Bugün artık az sayıda Laz, Lazca’yı ölüm döşeğinden döndürmeye çaba harcamaktadır. Ancak bu oldukça geç ortaya çıkmış meşakkatli bir süreçtir. Dilsel sermayeden hala yoksun olan Lazca ilk defa 2013 yılında orta öğretimde seçmeli ders olarak kabul edilmiştir. Özetle hem ekonomik ve sınıfsal potansiyelleri, hem ulusal kimliğin ve aidiyetin verdiği özsaygı ve sembolik sermaye Türklük ile mümkün olagelmıştır. Bu sembolleri talep eden Lazlar, Türklüğün inşasında Laz atalarının bizzat yer aldığını ve bedel ödediğini söylemektedirler” (Serdar, 2015: 125-126). “Osmanlı döneminde Kafkas sınırındaki Rus tehlikesine karşı Lazların sadık hizmetkârlıkları meşhurdur” (Taşkın, 2008: 43-44).

Küreselleşme ve Mikro Milliyetçiliğin Megreller ile Lazlar Üzerindeki Etkisi

Lazlar, Kurtuluş Savaşında Piyade Yüzbaşı Osman (Topal Osman;1883 Giresun – 1923 Ankara) liderliğinde özellikle Sakarya Meydan Savaşında çok şehit vermiştir. Bu bilince sahip olan Lazlar devletle ve Türk milleti ile bütünleşmede hiç bir sorun yaşamazken, İstanbul’da başlayan Laz Kültür Hareketinin sadece dilin yok olma meselesinden yola çıktığı anlaşılmaktadır.

Bilgi üretiminde yaşanan önemli değişiklikler Laz gençleri Laz olmaya dair aile dışı bilgi kaynaklarına erişimi kolaylaştırmıştır. Artan sosyalleşme imkânları ile bu durum gençler arasında bilgi paylaşımına ve Laz olmaya dönük yeni bir bilince sahip olmalarına etki etmiştir. “*Laz kültür hareketinin parçası olduğu düşünülen insanların temel motivasyonları genel olarak Lazlığı, ‘Laz Tiplemesinden’ kurtarmak, Laz kültürünün onurunu teslim etmek, Laz kültürünü kamusal alanda görünür kılmak ve Laz kimliğini normalleştirmektir.*” (Taşkın, 2008: 110).

“Türk milletiyle kaynaşmış, Türkçeyi çok iyi konuşan ve yazan Lazlar, kültürlerini yaşatıyor olsalar bile Lazca kaybolma tehlikesinde olan yerel bir dildir. Gerçeği diğer insanlardan önce gören Laz aydınlarının öncelikli hedefleri Laz kimliğinin kamusal alanda tanınmasıdır” (Gürsel, 1998: 230).

Lazların tarihinde hiçbir etnik çatışmanın olmaması ve bölgede aşiret otoritesi mevcut olmayışı Lazları güvenilir bir unsur konumuna yükselmiştir. Bu nedenle Lazlar bazı kültürel taleplerine sıcak bakılacağı inancına sahiptirler. Agathias, Lazlar hakkında şu bilgileri vermektedir: “*Lazlar, kuvvetli ve cesur olup, diğer kabilelere de hükmetmektedirler... Böyle çalışkan, uzun deniz yolculuğuna çıkan ve ticarete muvaffak olan başka bir halk tanımıyorum.*” (Aksamaz, 2014:22-23). “Lazlar; dik başlı, pratik zekâli, yaratıcı ve çalışkandır. Yönetilmekten ve emir almaktan hoşlanmazlar. Aynı zamanda Lazlar; hareketli, konuşkan, esprili ve farklılığa çabuk adapte olan insanlardır” (<http://www.hurriyet.com.tr/su-lazca-isimlerin-guzelligine-bakar-misiniz-sana-tanura-loya-irden-tenda-tutaste-gubaz-evro-teona-6985929>). Bu özellikleri nedeniyle Lazlar, hiçbir zaman öz kültürlerini kaybetmemiş, aynı zamanda bir aşiret reisinin emri üzerine herhangi bir isyan girişimine katılmak zorunda kalmamışlardır. Lazlar halen farklı şehirlerde komşularıyla uyum içinde yaşamaktadırlar.

Çay tarımı Rize ve çevresinde 1942 yılından itibaren devlet teşvikiyle üretilmeye başlanması ve 1950’li, 60’lı yıllarsa yeşil yapraklara inanılmaz fiyatların veriliyor olması (Taşkın, 2008: 42-43), ayrıca bölgede yetiştirilen fındık ve bereketli balık avları neticesinde özelde Lazların yoğun yaşadığı Pazar, Ardeşen, Fındıklı, Arhavi, Hopa, Karasu ve Akçakoca gibi ilçelerinin gelir seviyesi yükselmiştir.

Bölge halkı Türkiye toplumunda hiçbir zaman fakir olmayarak, hiç değilse orta sınıf bir vatandaş olabilmişlerdir. Pratik zekâli ve çalışkan Lazların göç ettikleri büyük şehirlerde özellikle inşaat, gemi yapımı (tersane) gibi büyük işletmelerde iş buldukları ve küçük esnaf olarak da varlıklarını sürdürmeleri nedeniyle Lazların Türkiye halkları arasında her zaman bir yer edinmesine ve toplumla bütünleşmesine kolaylık sağlamıştır.

“Lazlar, gerek Osmanlı gerekse Cumhuriyet döneminde, etnik bir problem yaratmamışlardır. Bundan sonra da bir uyumsuzluk olacağı düşünülemez. Bugünkü

Laz halkının; aydın, çağdaş, Türkiye genelinde topluma yararlı bir halk olduğu bilinmektedir” (Alkumru, 2011: 132).

Lazlar önceleri kendilerini “Karadenizli” olarak tanımlarken, özellikle büyük şehirlerde yaşayan Lazlar “Karadenizliler Derneği/Lokalinde bir araya gelmiş kültürlerini yaşatırken asla etnik bir vurgu yapmamışlardır. Ancak, 1990’lı yıllarla birlikte Lazların dillerini ve milli benliklerini yaşatma çabası içine girdikleri gözlenmiştir. Bunun için her şeyden önce Lazcanın Türkçenin bozuk bir şivesi olmadığını anlatmak gerekmiştir. Boğaziçi Üniversitesinde 2011 yılında Lazca seçmeli dersler açılmıştır. Laz Kültür Hareketi iki Gürcü bilim insanı Muhammed Vanilişi ve Ali Tandilova tarafından kaleme alınan ve 1992 yılında orijinal adı Lazistan (Tarih, Coğrafya ve Etnografya Araştırmaları) olan ve ülkemizde “Lazlar’ın Tarihi” adı ile yayımlanan kitapla başladığı söylenebilir. Gürcistan’da 1964 yılında okuyucuya sunulan bu eser 28 yıl aradan sonra -Türkiye’deki siyasi iklimin uygun olması nedeniyle- Türkiye’de satışa çıkmıştır. 1996 yılında SİMA - Doğu Karadenizliler Dayanışma Vakfının, 2001 yılında adının SİMA - Laz Vakfı olarak değişmesi ayrıca 2008 yılında Laz Kültür Derneği’nin kurulması, Lazların Karadenizlilikten Lazlığa geçişlerinde birer basamak olduğu söylenebilir.

Kamil Aksoylu’nun ‘Laz Kültür Hareketi’ olarak tanımladığı ve “93 Süreci” olarak isimlendirdiği sürecinin sonunda; “*Bir konu daha vardır ki; ‘etnik ve azınlıklar’ adı altında uygulanacak sosyal etkinlik projelerine yabancı finans kaynaklarının bulunmasıdır. Bu tür projelere destek veren uluslararası emperyalist örgütler ve finans kaynaklarının gerçek amaçlarının emperyalizme hizmetten öte olmadığı açıkça ortadadır. Eğer öyle olmasaydı hiç değilse dünyada ilaçsızlık ve açlıktan ölen çocukların sayısı artmazdı*” (Aksoylu, 2009: 480-482), şeklinde bir yorum yaparak süreci art niyetli insanların yönlendirmesinden duyduğu endişeyi dile getirmiştir. Ulus devletleri zayıflatmak isteyen uluslararası sermayeyi ellerinde bulunduranlar mikro milliyetçiliklere destek vermeye çok istekli görünmektedir.

Evrenselci, ilerlemeci yaklaşım kendisine engel olarak gördüğü imparatorlukları yıkmak için “milliyetçilik” akımlarını desteklemiştir (Atasoy,2008: 84-94). Şimdi ise küreselleşme adı altında uluslararası sermaye kendileri engel çıkartması muhtemel olan ulus-devletleri zayıflatmak için içlerindeki etnik kimlikleri su yüzüne çıkartmaya çalışıyor olabilir.

Tüm bu gelişmeler dikkate alındığında Küreselleşmenin etkisiyle etnik kimliğin yaşatılması konusunda 90’lı yıllarda başlayıp 2000’lere uzanan süreçte Laz aydınları harekete geçtiler. Bunun yanında bu süreci farklı yönlere çekmeye çalışan kötü niyetli kişilerin varlığını hissetmiş olacaklar ki ellerinden geldiğince kültür ve dil üzerine çalışmalarını yoğunlaştırmışlardır. Bir dilin yok olması ne kadar üzücüyse bin yıl birlikte yaşanan millet ile bağlarını zayıflatmak de ondan daha büyük manevi kayıplara yol açabilecektir.

Sonuç

Günümüzde ilerlemeci evrenselciliğin bir uzantısı olan “küreselleşme” fikri kendisine bir engel olarak gördüğü ulus – devletleri zayıflatmak için “mikro – milliyetçilikleri” desteklediği görülmektedir. Ulus devletlerde milli kültür ve milli kimlik, küreselleşmenin tehdidi altında kalınca mikro – milliyetçilik akımlarının da arttığı gözlenmektedir.

Immanuel Wallersten; ‘Dünya Ekonomisinde Devlet ve Egemenlik’ isimli konferansın açılış konuşmasında “kapitalistlerin sonsuz sermaye birikimini sürdürmelerinin önündeki son engel” olarak tanımladığı (Esgin, 2001:188), ulus-devletler küreselleşme sürecinde önemini ve etkisini kaybetmeye başlamışlardır. Ulus – devlet gücünü kaybettiğinde onu ayakta tutan ulus (millet), bayrak, vatan gibi sembollere olan bağlılıkta azalmaktadır. Bu durumda ulusu oluşturan bireyler yalnızlık duygusundan kurtulmak için alt benliklerinde hala kaybolmamış olan kabilecilik birliğine sarılma eğilimi göstermektedirler.

Gürcistan’daki Megreller akrabaları olan Türkiye’deki Lazlar gibi mikro milliyetçilik akımlarından etkilenmedikleri, ancak iki tarafta da aydınların “dil merkezli” olarak bu konularda daha hassas oldukları anlaşılmaktadır. Her ne kadar Laz ve yakın akrabaları Megrel aydınları dilin kaybolmama ve yeni kuşaklara kültürü aktarılma talebi konusunda hemfikir iseler de; tabandan yeterli ilgi ve desteği göremedikleri anlaşılmaktadır. Türkiye’de çıkartılan Laz Kültür dergilerinin abonelik sayıları oldukça düşüktür. Belli ilgisizliğin Gürcistan özerk bölgesinde çıkartılan Megrelce gazetenin tirajının düşüklüğünde de görülebilmektedir.

S.S.C.B döneminde Gürcistan Cumhuriyeti sınırları içinde yaşayan Megrellere kendi tarihleri öğretilmedi, Gürcü Milleti içinde yaşama ve ilerleme şansına sahip oldular. Bölgelerinden çıkan bir siyasetçi Gürcistan Cumhuriyet’ine devlet başkanı oldu. Benzer ilerleme fırsatı da Türkiye’de Lazlara tanındı, birçok Laz devletin önemli kademelerinde görev aldı. Çocuklara Türk tarihi ve kültürü anlatıldı. Bununla gurur duymaları sağlandı. Küreselleşme ile birlikte ulus-devletin milli söylemleri azalmıştır, ancak Lazlar bu bütünlükten kopmak istememektedirler. Bu nedenle Laz aydınlarının çabalarına mesafeli durdukları söylenebilir. Benzer şekilde Megrellerin en yoğun yaşadığı bölgelerde Megreller kendi aralarında Megrelce konuşmalar bile hemen hemen hepsinin Rusça ve Gürcüce bildikleri ve bu dillerde yazabildikleri anlaşılmaktadır. Gürcistan vatandaşı olan Megrellerin bağımsızlık talepleri olamadığı gibi Türkiye’de yaşayan bir Laz’ın yanında bundan bahsedemezsiniz bile.

Lazların ve yakın akrabaları Megrellerin birlikte yaşadıkları ve bir parçası olmaktan gurur duydukları toplumdan uzaklaşmaktansa dillerinin ve etnik kimliklerinin kaybolmasını tercih ettikleri sonucuna ulaşılabilir.

KAYNAKÇA

- Atasoy, F. (2018), Küreselleşme ve Milliyetçilik (2. Baskı) İstanbul: Ötügen Yayıncılık.
- Aksamaz, A. İ. (2014), Dil, Tarih, Kültür ve Gelenekleriyle Lazlar (2. Baskı) İstanbul: Belge Yayıncılık.
- Aksoylu, K. (2009), Laz Kültürü, Ankara: Phoenix Yayınevi.
- Aktürk, Ş. (2013), Türkiye'nin Kimlikleri, İstanbul: Etkileşim Yayınları.
- Alkumru, N. (2011), Laz Kültür Tarihi, İstanbul: Lazika Yayın Kolektifi.
- Arman, A. (2007), İsmail Avcı Bucaklışı ile Söyleşi, “Şu Lazca İsimlerin Güzelliğine Bakar mısınız? Şana, Tanura, Loya, İrden, Tenda, Tutaste, Gubaz, Evro, Teona” Hürriyet, 30 Temmuz.
- Başkan, A. (2011), “Kafkasya’da Bütünleşme ve Dağılma Döngüleri İçinde Gürcüler, Zanlar(Megreller ve Lazlar) ve Svanlar” Karadeniz Araştırmaları, (30): 15 – 41
- Bauman, Z. (2020), Küreselleşme ve Toplumsal Sonuçları (Çev: Abdullah Yılmaz), (9.Baskı), İstanbul: Ayrıntı Yayınları.
- Bucaklışı, İ (2020), “İsmail Avcı Bucaklışı ile Görüşme”, 23.05.2020, Kavacık, Beykoz/İSTANBUL
- Cebeci, K. (2008), Küreselleşme Bağlamında Ulus – Devletin Egemenlik Gücünün Dönüşümü Sayıştay Dergisi, (71): 23 – 39
- Esgin, A. (2001), “Ulus – Devlet ve Küreselleşmeye İlişkin Bazı Tartışmalar” Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25(2):185-192
- Gözen, R. (2004), Çoğulculuk, Küreselleşme ve 11 Eylül, İstanbul: Alfta Yayınları.
- Gürsel, E. (1998), Milliyetçi Hareketler ve Uluslararası Sistem, Ankara: Sağlık Yayıncılık.
- Hadrami, H. (2017), Mukaddime (Çev: Süleyman Uludağ), (14. Baskı) İstanbul: Dergâh Yayıncılık.
- İçli, G. (2002), “Türk Modernleşme Sürecinin Günümüzdeki Yönelimi” Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 26(2):245 – 254
- Kantarci, Ş. (2014), Hazar’dan Karadeniz’e Stratejik Bakış içinde Okan Yeşilot (Ed), “Soğuk Savaş Sonrası Gürcistan”, İstanbul: Yeditepe Yayınları.
- Karakuzu T. (2013), “Mikro Milliyetçilik: Yugoslavya Örneği, Trakya Üniversitesi” Yüksek Lisans Tezi, Edirne Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Edirne.
- Korkusuz, M. H. (2012), Mukaddime’den Muharrire’ye (3. Baskı) İstanbul: Bilge Kültür – Sanat Yayınları.
- Murtazaoğlu, F. (2004), “Acaralılarının Siyasi Özerklik Hakkının Sijesi Haline Gelmeleri ve Türkiye’nin Bu Sürece Etkisi” Türk Dünyası Sosyal Bilimler Dergisi, Bahar(29): 41 – 82

Küreselleşme ve Mikro Milliyetçiliğin Megreller ile Lazlar Üzerindeki Etkisi

- Serdar, A. (2015), Yerel ve Ulusal Ölçekte Lazlığın Etnik Sınırlarının Yeniden İnşası; Dil, Hafıza ve Kültür, Mülkiye Dergisi, 39:93 – 134
- Sağ, V. ve Mehmet A. (2001), “Ulus, Uluslaşma ve Ulus – Devlet” Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, 25 (2):173 – 183
- Sarıkaya, Y. (2005), Uluslararası Mücadelenin Yeni Odağı: Karadeniz içinde Osman Metin Öztürk (Ed.), “Rusya Federasyonu’nun Gürcistan Politikası”, Ankara: Platin Yayıncılık.
- Şener, B. (2014), “Küreselleşme Sürecinde Ulus – Devlet ve Egemenlik Olguları”, Tarih Okulu Dergisi, 7(18): 51 – 77
- Taşkın, N. (2008), Bu Bir İsyen Şarkısı Değil, (3. Baskı) İstanbul: İletişim Yayınları.
- Tok, N. (2008), Devletin Dönüşümü ve Yeni Dönem Kamu Yönetimi içinde Mehmet Özel ve Veysel Eren (Editörler), “Küreselleşme ve Ulus – Devletin Dönüşümü”, Konya: Çizgi Yayınları.
- Türkeş, U. (2010), Türklerin Tarihi, (3. Baskı), Ankara: Kültür Bakanlığı Yayıncılık.
- Türer, A. (2016), Türk Eğitim Tarihi (2.Baskı), Ankara: Detay Yayıncılık
- Unutmaz, İ. (1994), Lazların Hristiyan Akraları: Migreller, Atlas Dergisi, Sayı: 10 Ocak, s:36 -46.
- Vanılışı, M. ve Ali T. (1964), Lazların Tarihi, (Çev: Hayri Hayrioğlu, 1992), (2. Baskı), İstanbul: Ant Yayınları.
- Yılmaz, A. N. ve Gökmen K. (2015), “Güney Kafkaslardaki Türk Dili ve Kültürünün Etkisi: Yumuşak Güç ve Kamu Diplomasisi Açısından Bölgedeki Siyasi Projeksiyonlar” Yeni Türkiye Dergisi, (71): 174 – 203

İnternet Kaynakları:

- http://www.lazuri.com/tkvani_ncarepe/i_b_lazlar_kimdir.html (15/02/2020)
- <http://www.hurriyet.com.tr/su-lazca-isimlerin-guzelligine-bakar-misiniz-sana-tanura-loya-irde-tenda-tutaste-gubaz-evro-teona-6985929> (13/03/2020)
- <http://www.lazca.org/lazlar-tarihi/116-bir-kayip-millet-megreller.html> (19/03/2020)
- <http://www.m.pazar53.com/laz-televizyonu-da-kurulsun-istegi-10161h.htm> (21/05/2020)